

Türkiye’de Cezaevi Türleri ve Özellikleri

Av. Ömer Faruk KARATAŞ

ÖZGÜRCE Dergisi, S 2, 1 Ağustos 2026

<https://ozgurcedergi.com/?p=394>

Türkiye’de cezaevleri/ceza infaz kurumları, Adalet Bakanlığına bağlı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü bünyesinde taşra teşkilatı içerisinde yer alan, Türk Ceza Kanunu ve diğer kanunlarca hapis cezası yaptırımını altına alınmış suçların infazı ile görevlendirilmiş bulunan yaklaşık 170 yıllık bir geçmişe sahip idari kurumlardır.

Ceza infaz kurumları müdür ve yeteri kadar ikinci müdürün hiyerarşik yönetiminde yer almaktadır. 13.07.2026 tarihi itibarıyla 2.488’i yönetici personel, 69.520’si güvenlik ve gözetim personeli, 3.504’ü uzman personel, 1.713’ü teknik personel, 1.533’ü sağlık personeli, 7.346’sı diğer personel olmak üzere cezaevlerinde toplam 86.104 personel istihdam edilmektedir. Öte yandan cezaevlerinde yönetim İdare ve Gözlem Kurulu, Disiplin Kurulu, İş Yurdu Yönetim Kurulu gibi çeşitli kurullar aracılığıyla da yürütülmektedir.

Cezaevi Türleri

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanununun ikinci kısım, ikinci bölümünde ceza infaz kurumlarının türleri düzenlenmiştir. Buna göre ceza infaz kurumları aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- Kapalı Ceza İnfaz Kurumları,
- Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumları,
- Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumları,
- Genç Kapalı Ceza İnfaz Kurumları,
- Çocuk Ceza İnfaz Kurumları
- Gözlem ve Müşahede Merkezleri,
- Açık Ceza İnfaz Kurumları
- Çocuk Eğitimevleri

Kapalı Ceza İnfaz Kurumları: Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.

Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumları: Kapalı ceza infaz kurumlarının özelliklerine ek olarak, sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır. Kanunda sayılan belli suç tiplerini işleyenler ile özel gözetim ve denetim altında bulunmaları gerektiğine karar verilen mahkûmların cezaları, bu kurumlarda infaz edilir.

Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumları: Kadın kapalı ceza infaz kurumları, kadın hükümlülerin hapis cezalarının infaz edildiği, kapalı ve yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumu düzenlemelerine göre kurulmuş kurumlardır. Bu kurumlarda iç güvenlik görevlileri kadınlardan oluşturulur. Türkiye’de on üç adet kadın kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumları: Çocuk tutukluların ya da çocuk eğitimevlerinden disiplin veya diğer nedenlerle kapalı ceza infaz kurumlarına nakillerine karar verilen çocukların barındırıldıkları ve firara karşı engelleri olan iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, eğitim ve öğretime dayalı kurumlardır. Oniki-onsekiz yaş grubu çocuklar, cinsiyetleri ve fizikî gelişim durumları göz önüne alınarak bu kurumların ayrı ayrı bölümlerinde barındırılırlar. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü (CTE) bünyesinde bu kurumların birçoğunun resmi adı tabelada “Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu” olarak geçer. Bunun sebebi, çocuklarla (12-18 yaş) gençlerin (19-22 yaş) aynı kampüs sınırlarında fakat birbirine temas etmeyecek şekilde ayrılmış farklı bloklarda veya yan yana müstakil binalarda tutulmasıdır.

Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumları: Gençlik kapalı ceza infaz kurumları, cezanın infazına başlandığı tarihte onsekiz yaşını bitirmiş olup da yirmibir yaşını doldurmamış genç hükümlülerin cezalarını çektikleri, eğitim ve öğretim esasına dayalı, firara karşı engelleri olan, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan kurumlardır. Bu hükümlüler için ayrı bir kurum kurulamadığı takdirde hükümlüler diğer kapalı ceza infaz kurumlarının gençlere ayrılan bölümlerinde barındırılırlar. Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında kalması gereken genç hükümlüler, gençlik kapalı ceza infaz kurumlarının kendilerine ayrılmış yüksek güvenlikli bölümlerinde kalırlar. Türkiye’de dokuz adet çocuk ve gençlik kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

Açık Ceza İnfaz Kurumları: Açık ceza infaz kurumları, hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanunun 14. Maddesinde detayları yer alan düzenlemelere göre birtakım cezaların doğrudan açık ceza infaz kurumunda çektirilmeleri, birtakım cezaların kapalı cezaevinde bir miktarı geçirildikten sonra kalan kısmının açık ceza infaz kurumlarında geçirilmesi öngörülmüştür. Açık ceza infaz kurumları ve kadın açık ceza infaz kurumları

olarak ayrılmaktadır. Türkiye’de sekiz adet kadın açık ceza infaz kurumu, 100 adet de açık ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

Çocuk Eğitimevleri: Çocuk eğitimevleri; suça sürüklenen çocuk hükümlüler hakkında verilen cezaların, hükümlülerin eğitilmeleri, meslek edinmeleri ve yeniden toplumla bütünleştirilmeleri amaçları güdülerek yerine getirildiği tesislerdir. Bu kurumlarda firara karşı engel bulundurulmaz; kurum güvenliği iç güvenlik görevlilerinin gözetim ve sorumluluğunda sağlanır. Kurum içinde veya dışında herhangi bir eğitim ve öğretim programına devam eden ve onsekiz yaşını dolduran çocukların, eğitim ve öğretimlerini tamamlayabilmeleri bakımından yirmi bir yaşını bitirinceye kadar bu tesislerde kalmalarına izin verilebilir. Türkiye’de beş adet çocuk eğitimevi bulunmaktadır.

Cezaevi Tipleri

Cezaevleri ayrıca kurumun mimari yapısı, barındırma sistemi (koğuş, oda, hücre), kapasiteleri, suç/ceza türlerine göre tiplere/harflere ayrılmaktadır.

A Tipi Ceza İnfaz Kurumları (A1, A2, A3 Tipi Ceza İnfaz Kurumları), B Tipi Ceza İnfaz Kurumları, C Tipi Ceza İnfaz Kurumları, D Tipi Ceza İnfaz Kurumları, E Tipi Ceza İnfaz Kurumları, F Tipi Ceza İnfaz Kurumları, H Tipi Ceza İnfaz Kurumları, K Tipi Ceza İnfaz Kurumları, (K1, K2 Tipi Ceza İnfaz Kurumları), L Tipi Ceza İnfaz Kurumları, M Tipi Ceza İnfaz Kurumları, R Tipi Ceza İnfaz Kurumları (Rehabilitasyon Merkezi), S Tipi Ceza İnfaz Kurumları, T Tipi Ceza İnfaz Kurumları, Y Tipi Ceza İnfaz Kurumları Türkiye’de harfle isimlendirilen ceza infaz kurumlarıdır.

A Tipi Ceza İnfaz Kurumları: Genellikle hafif suçlardan kısa süreli hapis cezası alan veya ilk kez suç işlemiş hükümlü ve tutukluların barındırıldığı küçük ölçekli, ilçe tipi kapalı ceza infaz kurumlarıdır. A-1, A-2 ve A-3 tipi ceza infaz kurumları olarak tesis edilmiştir. Erzurum, Muğla, Zonguldak, Aydın, Şanlıurfa, Tunceli, Yalova’da olmak üzere Türkiye’de toplam yedi adet A tipi ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

B Tipi Ceza İnfaz Kurumları: Genellikle küçük yerleşim yerlerinde konumlanan ve çoğunlukla hafif suçlardan ceza almış hükümlülerin kaldığı, koğuş sisteminin uygulandığı, hükümlülerin kullanımına açık havalandırma alanları ve bahçelerin bulunduğu ceza infaz kurumlarıdır.

C Tipi Ceza İnfaz Kurumları: Geçmişte genellikle hafif suçlardan hüküm giymiş kişilerin tutulduğu, kapasitesi ve yapısı belirli standartlara göre oluşturulmuş, 8 adet koğuş ve 4 adet disiplin hüccresinin yer aldığı ceza infaz kurumlarıdır. Günümüzde C tipi ceza infaz kurumu bulunmamaktadır.

D Tipi Ceza İnfaz Kurumları: Yüksek güvenlikli tesisler olarak tasarlanmış, ağır suçlardan hüküm giymiş veya kaçma riski yüksek olarak değerlendirilen tutuklu ve hükümlülerin barındırıldığı kapalı ceza infaz kurumlarıdır. Türkiye’de 1 adet (Denizli) D tipi ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

E Tipi Ceza İnfaz Kurumları: Koğuş sistemine göre tasarlanan, orta güvenli li ceza infaz kurumlarıdır. Türkiye’deki en yaygın ceza infaz kurumudur. Çoğunlukla ağır suçlardan hükümlü ve tutuklular olmak üzere pek çok çeşitli suçlardan hükümlü veya tutukluların barınabildiğı ceza infaz kurumu türüdür. Türkiye’de 33 adet E tipi ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

F Tipi Ceza İnfaz Kurumları: Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası, terör  rg t   yeliğı ve organize suç  rg t  liderliğı gibi suçlardan hüküm giyen mahk mları barındırmak üzere tasarlanmış, sıkı güvenlik önlemlerine ve hücre sistemine sahip yüksek güvenlikli kapalı cezaevleridir. Yüksek düzeyde tecritin uygulandığı bu ceza infaz kurumlarında üç kişilik ve tek kişilik odalar bulunmaktadır. Genellikle 368 kişi kapasiteye sahip olacak şekilde projelendirilen bu cezaevleri, isyan, örgütlenme ve firar riskini minimuma indirmek amacıyla tasarlanmıştır. Türkiye’de 13 adet F tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

H Tipi Ceza İnfaz Kurumları: Bir kişilik ve üç kişilik oda/hücre sistemine göre inşa edilmiş, ağır suçlardan hüküm giymiş mahkûmların tutulduğı, sıkı güvenlik önlemlerinin uygulandığı ceza infaz kurumlarıdır. F tipi ceza infaz kurumlarından farklı olarak sosyal izolasyon daha esnek uygulanmakta, havalandırma bahçeleri daha alçak tutulmakta, i  güvenlik protokolleri, arama sıklıkları daha az uygulanmaktadır. Türkiye’de 5 adet H tipi ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

K Tipi Ceza İnfaz Kurumları: Türkiye’de genellikle büyükşehirlerin uzağındaki ilçelerde bulunan, düşük kapasiteli ve küçük ölçekli “il e tipi” kapalı cezaevleridir. Büyükşehirlerdeki büyük entegre cezaevi kamp slerinin aksine, bu kurumlar yerel düzeydeki tutuklu ve hafif/orta dereceli suçlardan hükümlülerin barındırılması amacıyla inşa edilmiştir. K1 ve K2 tipi olmak üzere toplam 7 adet ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

L Tipi Ceza İnfaz Kurumları: Genellikle büyükşehir kampüslerinde yer alan, yüksek güvenlikli ve modern altyapılı kapalı cezaevleridir. Klasik koğuş sisteminden ziyade; terör su ları, kadın ve çocuklara yönelik ağır suçlar ile toplumsal güvenlik riski yüksek olarak değıerlendirilen hükümlülerin kontrollü ve organize bir şekilde barındırılması amacıyla tasarlanmıştır. 21 kişilik koğuşları, üç kişilik ve tek kişilik oda sistemine göre projelendirilmiştir. Türkiye’de yaygın olan cezaevi tiplerindendir. 35 Adet L tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

M Tipi Ceza İnfaz Kurumları: Klasik koğuş sistemine sahip yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarıdır. Türkiye’deki yaygın ceza infaz kurumlarından biridir. 4, 6, 8, 10 kişilik koğuşların yanında bireysel hücelere de yer verilmiştir. Farklı tür suç tiplerinden hükümlülerin bulunduğı M tipi ceza infaz kurumlarından Türkiye’de 18 adet bulunmaktadır.

R Tipi Ceza İnfaz Kurumları (Rehabilitasyon Merkezi): Kendi başına hayatını idame ettiremeyecek derecede ağır hasta, engelli, akli dengesi yerinde olmayan, kişisel ihtiyaçlarını karşılayamayan veya yaşlı olan hükümlü ve tutukluların tedavi, bakım ve

rehabilitasyon süreçleri için özel olarak tasarlanmış yüksek güvenli li ceza infaz kurumlarıdır. Ko uş sistemi yerine hastaların durumuna göre yerleştirilecekleri 3'er kişilik veya tek kişilik odalardan oluşmaktadır. Türkiye'de hali hazırda 4 adet R tipi ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

S Tipi Ceza İnfaz Kurumları: Kuyu tipi olarak da adlandırılan S tipi ceza infaz kurumları, 2017 yılından sonra yapımına başlanan, genellikle tek ve üç kişilik odalardan oluşan, yüksek güvenli li kapalı cezaevleridir. Bu tesislerde, ağırlaştırılmış müebbet ya da terör, organize suç  rg t  yöneticiliği gibi suçlardan hüküm giyen kişiler barındırılmaktadır. Ayrıca bulundukları ko uş sistemine sahip cezaevinde alınan karar gereği yüksek güvenli li ceza infaz kurumlarına nakledilmelerine karar verilen tutuklu veya hükümlüler de bu ceza infaz kurumlarına nakledilebilmektedir. Bu ceza infaz kurumlarında tıpkı F tiplerindeki gibi yoğun tecrit uygulanmakta, mahpusların birbirleri ile iletişimleri çok sınırlı tutulmaktadır. Türkiye'de 7 adet S tipi ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

T Tipi Ceza İnfaz Kurumları: Ko uş sistemine sahip, orta güvenli li, genellikle adli suçlardan hüküm giyen mahpusların tutulduğu Türkiye'deki en yaygın ceza infaz kurumlarındanıdır. Mahpusların rehabilitasyonunu  nde tutma gayesi ile eğitim, meslek edindirme kursları, psiko-sosyal destekler ve toplu etkinliklerin yapılabil-di i ceza infaz kurumlarıdır. Türkiye'de 79 adet T tipi ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumları: Tek veya üç kişilik hücre sistemine göre inşa edilmiş, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fiziki engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, i  ve dış koruma personeliyle sıkı güvenlik önlemlerinin uygulandığı kurumlardır. Türkiye'de bu isimle kurulmuş 22 adet ceza infaz kurumu bulunmaktadır. Ancak belirtmek gerekir ki yapı itibariyle F tipi ceza infaz kurumlarının tamamı, kimi H tipi ceza infaz kurumları, S tipi ve Y tipi ceza infaz kurumları da yüksek güvenli li ceza infaz kurumlarındanıdır.

Y Tipi Ceza İnfaz Kurumları: Türkiye'de ilk kez 2021 yılında açılan, ağırlıklı olarak tek kişilik hücrelerden oluşan ve mahkûmların birbirlerini g rmeyece i şekilde üç katlı olarak tasarlanan yüksek güvenli li, tecrit esasına dayanan cezaevleridir. Bu kurumlar; ağırlıklı olarak ağırlaştırılmış müebbet hükümlüleri ve diğer kurumlardan asayiş vb. gerekçeler ile nakledilenleri barındırmaktadır. Türkiye'de 12 adet Y tipi ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

Sonuç

Adalet Bakanlığınca açıklanan verilere göre 1 Temmuz 2026 itibarıyla Türkiye'deki ceza infaz kurumlarının toplam sayısı 402, toplam kapasitesi 304.278 olarak açıklanmıştır. Yine resmi verilere göre 01 Temmuz 2026 tarihi itibarıyla Türkiye'de açık ceza infaz kurumlarında 119.888, kapalı ceza infaz kurumlarında 307.637 olmak üzere toplam 427.525 mahpus bulunmaktadır. Bu verilere göre kurumlardaki doluluk oranı yaklaşık

%140 seviyelerinde seyretmekte olup, cezaevlerinde kapasitenin 123.247 üzerinde mahpus barındırılmaktadır.

2002 yılından günümüze uluslararası standartlara uyumsuzluk, fiziki yetersizlik, eğitim ve iyileştirme faaliyetlerinin yapılamaması gerekçeleri ile toplam 411 cezaevi kapatılmış, bunların yerine 314 yeni cezaevi açılmıştır. Açılan bu yeni cezaevleri arasında F tipi ile ilk kez koğuş sisteminden oda sistemine geçilmiş, ilerleyen yıllarda yüksek güvenlikli ceza infaz kurumları açmaya yönelik eğilim devam ettirilmiştir. Kamuoyunda kuyu tipi olarak adlandırılan S tipi, Y tipi (2022 yılı sonlarında 7 adet Y tipi cezaevi bulunmakta iken bu sayı günümüzde 12'dir) ve Yüksek Güvenlikli cezaevlerinin sayıları ise son yıllarda artırılmıştır. Her ne kadar uluslararası standartlara uyum gerekçesi belirtilmişse de uluslararası kuruluşlar, insan hakları örgütleri ve kamuoyunda ağır tecrit koşulları nedeniyle eleştirilen yeni tip yüksek güvenlikli cezaevlerinin ayrıca fiziki yetersizlik konusunda da çözüm olmadığı, kapasite aşımının yıldan yıla arttığı gözlemlenmektedir.